

сохранили свою социальную действенность на протяжении всего XVII в., но и в известном смысле оказались «навечными».

В основе всех этих институтов лежит разработанная Локком концепция *естественных прав*, которые неразрывно связаны с естественным состоянием человека. Его Локк рассматривает для того, чтобы правильно понять и определить источник политической власти: «Это состояние полной свободы относительно их действий и в отношении распоряжения своим имуществом и личностью в соответствии с тем, что они считают подходящим для себя в границах закона природы, не испрашивая разрешения другого лица и не завися от чьей-либо воли. Это также состояние равенства, при котором вся власть и вся юрисдикция являются взаимными, – никто не имеет больше других.» В отличие от многих своих предшественников, он не считает, что это состояние приводит в конце концов к войне всех против всех. Он полагает: «Естественное состояние имеет закон природы, которым оно управляет и который обязателен для каждого, и разум, который является этим законом, учит всех людей, которые пожелают с ним считаться, что поскольку все независимы постольку ни один из них не должен наносить ущерб жизни, здоровью, свободе или собственности другого».

Переход от естественного состояния к гражданскому обществу осуществляется на основании общественного договора по воле и решению большинства. Это и переносит человека из естественного состояния в государство.

В двух «Трактатах о государственном правлении» Локк формирует три основных прирождённых права личности, которые индивиды признают друг за другом в естественном состоянии и которые затем гарантируются самим государством: это право на жизнь, свободу, собственность.

Право на свободу обусловлено тем, что каждый человек рождается свободным также как разумным. Локк пишет: «Свобода человека и свобода поступать по собственной воле основывается на том, что он обладает разумом, который в состоянии научить его тому закону, по которому он должен управлять собой, и дать ему понять, в какой степени у него остаётся свобода его собственной воли». Государственные же законы создаются не для того, чтобы уничтожать, ограничивать свободу, а для её сохранения и расширения.

Нарушением права на жизнь является уже всякое закабаление человека, всякое насильственное присвоение его производительных возможностей.

Право на собственность и свобода дают человеку широкий спектр возможностей для реализации своего «Я», которое может выражаться в выборе призвания, в определении целей, в нестеснённой совести и слове.

Таким образом, Локк формирует новый политико-юридический идеал нового общественного устройства, в которой человек имеет триединую основу: субъект независимых убеждений – труженик – собственник. Государство в этом случае выступает как защитник естественных прав индивида.

СЕЛЬСКАГА СПАДАРЧАЕ ПАДАТКА АБ КЛАДАННЕ НА ТЭРЫТОРЫІ ЗАХОДНЯЙ БЕЛАРУСІ ПАД ЧАС ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ (1941-1944)

С.Л. Казлова

Навуковы кіраўнік – д.гіст.н. *А. М. Літвін*

Інстытут гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі

Тэма падатковай палітыкі нямецкіх акупацыйных ўладаў на тэрыторыі заходнебеларускай вёскі слаба даследавана ў беларускай гістарычнай навуцы, негледзячы на тое, што ўяўляе сабой вялікую навуковую цікавасць. У дадзеным даследванні былі выкарыстаныя архіўныя дакументы Дзяржаўнага архіва Брэсцкай вобласці, Дзяржаўнага архіва Гродзенскай вобласці, Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь.

Сутнасць падатковай палітыкі нямецкіх акупацыйных ўладаў залежала ад раскладу сіл на франтах і тых сацыяльна-эканамічных мэт, якія ставілі перад сабой фашысты ў розныя гады вайны.

У 1941 годзе нямецкія акупанты планавалі хуткую перамогу і далучэнне гэтых земляў да Рэйха з мэтай іх каланізацыі і германізацыі. Таму яны разлічвалі на развіццё сельскай гаспадаркі на дадзенай тэрыторыі і пачынаюць адпаведна падыходзіць да палітыкі падаткаабкладання на вёсцы. Падаткі падзяляліся на дзве катэгорыі: грашовыя і натуральныя [1]. Сяляне разглядаліся як часовыя карыстальнікі сваёй зямлі і таму былі вымушаныя да здачы высокіх кантынгентаў (да абавязковай здачы сельскай прадукцыі па цане ніжэйшай, чым рынкавая). Згодна з дэкрэтам Гітлера ад 17 ліпеня 1941 года было ўтворана Цэнтральнае Гандлёвае Таварыства “Усход” да куплі і продажу сельскагаспадарчай прадукцыі. Прамысловыя тавары прадаваліся сялянам толькі тады, калі яны здавалі абавязковы кантынгент. Цэнтральная сядзіба ЦГТ “Усход” на тэрыторыі генеральнага камісарыяту “Валынь-Падолле” знаходзілася ў Луцку, а яе філіялы—у Роўна і Камянцу [2].

Сяляне не заўсёды былі у стане здаць вызначаныя нормы кантынгентаў. У выпадку невыканання кантынгентаў на жыхароў заходнебеларускай вёсцы накладаліся грашовыя штрафы, рэквізавалася збожжа і жывы інвентар. Аднак побач з рэпрэсіўнымі мерамі акупацыйныя ўлады выкарыстоўвалі метады заахвочвання. Яны выплачвалі прэміі ў натуральным і грашовым выглядзе тым, хто здаваў кантынгенты вышэй нормы [3].

Грашовыя падаткі былі трох тыпаў: 1). падатак з зямлі; 2).плата за будынкі; 3). страхавыя платы. Велічыня зямельнага падатака залежала ад якасці зямлі і вагалася ад 30 да 70 рублёў. На тэрыторыі Гродзенскага крайскамісарыята аплата за будынкі складала каля 0,10 рэйхсмарак за кожны квадратны метр. Трэба было абавязкова застрахаваць жылыя будынкі, інвентар, транспартныя адзінкі, сельскагаспадарчую жывёлу. Страхавыя платы трэба было плаціць кожны месяц. У выпадку нявыплаты ўводзілася кара ў памеры 0,05% ад агульнай сумы [4].

У 1942 годзе характар падатковай палітыкі ў сувязі з сітуацыяй на франтах змяніўся. Акцэнт робіцца на сістэме рэквізавання і канфіскавання. 16 ліпеня 1942 года рэйхскамісар “Украіны” Э.Кох выдаў ўставу, згодна з якой жыта і пшаніцу трэба было лічыць дзяржаўнай нямецкай уласнасцю, яны маглі быць выкарыстаныя толькі для патрэб вермахту [5].

У 1943-1944 гадах сельская гаспадарка фашысцкай Нямеччыны апынулася ў крызіснай сітуацыі. Збор пшаніцы ў параўнанні з 1941 годам паменшыўся напалову (на 3 млн.тонн). Спажыванне мяса і рыбы ў адносінах да 1938-1939 гадоў складала каля 39%. У сувязі з гэтым заходнебеларуская вёска апынулася ў цяжкім становішчы. Кантынгенты былі павышаныя ў адносінах да 1942 года на 75-100% [6]. Пачалося рабаванне сялян.

Літаратура

1. Дзяржаўны архіў Брэсцкай вобласці (ДАБВ), ф.195, оп.1, спр.1я. с.1-2.
2. Тамсама, ф.2142, оп.1, спр.1, с.3.
3. J.Karlikowski „Polityka okupacyjna Rzeszy w okręgu białostockim(1941+1944),s.32.
4. ДАБВ, ф.201, оп.1, спр.3856, с.4-7.
5. Тамсама, ф.2141, оп.1, спр.48, с.2,41.
6. М.Gnatowski „Białostoczyzna w latach wojny i okupacji hitlerowskiej”tom 1, s.272.

МУЗЫЧНАЕ МАСТАЦТВА БЕЛАРУСІ Ў ХVІІІ СТАГОДДЗІ

В.В. Лунёва

Навуковы кіраўнік – к.гіст.н., дацэнт ***А.Г. Багдановіч***
Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт

У ХVІІІ стагоддзі музычнае мастацтва Беларусі дасягнула значных поспехаў. У гэты час атрымалі распаўсюджванне прыгонныя аркестры і капэлы. Далека разносілася слава пра слупкі, слоніўскі, гродзенскі ансамблі. Буйнейшым аркестровым калектывам лічылася палацавая капэла Радзівілаў.

Акрамя таго існавалі музычныя школы, дзе вучыліся дзеці прыгонных сялян. Вядомасцю карысталася нясвіжская школа. У горадзе была створана, бадай, адна з першых на Беларусі майстэрня па вырабу музычных інструментаў, ў якой працавалі беларускія майстры С. Юшкевіч, М. Стайновіч, М. Катляровіч.